

Kliimaministri määruse „Majandus- ja taristuministri 20. detsembri 2021. a määruse nr 81 „Korterelamute rekonstrueerimise toetamine“ muutmise“ eelnõu seletuskiri

1. Sissejuhatus

1.1. Sisukokkuvõte

Määrus kehtestatakse välissuhtlemisseaduse § 8 lõike 4 ja Vabariigi Valitsuse 29. novembri 2021. a määruse nr 108 „Taaste- ja vastupidavuskava elluviimise korraldus ja toetuse andmise üldtingimused“ § 8 lõike 1 alusel.

Määrus on koostatud kliimaministri määrusena, kuna peaministri 19.04.2023. a korralduse nr 25 „Ministrite pädevus ministeeriumi juhtimisel ja ministrite vastutusvaldkonnad“ punkti 4 kohaselt kuulub elamumajandus kliimaministri vastutusvaldkonda.

Määrust muudetakse seoses uute vähese tähtsusega abi (edaspidi *VT*A) määruste jõustumisega 1. jaanuaril 2024. a. Kavandatavad muudatused on tehnilised.

1.2. Eelnõu ettevalmistaja

Eelnõu ja seletuskirja koostas ning keeletoimetuse tegi Kliimaministeeriumi ehituse ja elukeskkonna osakonna peaspetsialist Kaie Kunst (tel: 625 6366, e-post: kaie.kunst@kliimaministeerium.ee). Eelnõu juriidilist kvaliteeti kontrollis Kliimaministeeriumi õigusosakonna jurist Rene Lauk (tel: 626 2948, e-post: rene.lauk@kliimaministeerium.ee).

2. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

Eelnõu koosneb neljast punktist.

Punktidega 1–3 kavandatavad muudatused seonduvad uute *VT*A määruste jõustumisega.

Määruse § 18 lõike 1 kohaselt võib toetust taotleda nii korteriühistu kui kohaliku omavalitsuse üksus (edaspidi *KOV*).

Toetuse lugemisel abiks või mitteabiks lähtub abi andja riigiabi tingimustest, mis peavad olema üheaegselt täidetud, et toetust saaks lugeda riigiabiks. Toetuse kontekstis tuleks tuvastada, kas toetuse taotleja tegeleb majandustegevusega või moonutab või võib võimaliku abi saamine moonutada konkurentsi ja mõjutada kaubandust liikmesriikide vahel.

Korterelamute rekonstrueerimise toetuse raames korteriühistutele antav toetus ei täida kõiki riigiabi kriteeriume ning ka seetõttu ei saa väita, et tegemist on riigiabiga. Kõnealune abimeede ei moonuta ega oma ka potentsiaali moonutada konkurentsi ja kaubandust Euroopa Liidu riikide vahel. Avaliku sektori toetus on ELi toimimise lepingu artikli 107 lõike 1 alusel riigiabi üksnes siis, kui see „kahjustab või ähvardab kahjustada konkurentsi, soodustades teatud ettevõtjaid või teatud kaupade tootmist“, ja ainult niivõrd, kuivõrd see „kahjustab liikmesriikide vahelist kaubandust“.

KOV-i puhul on tegemist riigiabiga kuna sotsiaalmaja haldamine KOV-i poolt loetakse majandustegevuseks, mistõttu tuleb neile abi andmisel järgida riigiabi reegleid.

Määruse alusel on võimalik anda riigiabi komisjoni 20. detsembri 2011.a otsuse alusel, st üldist majandushuvi pakkuvaid teenuseid osutavatele ettevõtjatele võib anda abi kuni 15 miljonit eurot aastas.

Abi andmisel komisjoni 20. detsembri 2011.a otsuse alusel on oluline, et taotleja esitab koos taotlusega õigusakti, millest tuleneb üldist majandushuvi pakkuva teenuse osutamise kohustus. Vald või linn saab toetust taotleda ainult siis, kui tervikuna tema omandis olevas korterelamus on kõik korteriomandid KOV-i sotsiaal- või munitsipaalaluruumid.

Määruse alusel on võimalik anda vähese tähtsusega abi komisjoni määruse nr 1407/2013 või komisjoni määruse nr 360/2012 alusel. Komisjoni määruses on kehtestatud abi ülemmäär (vastavalt 200 000 või 500 000 eurot), millest väiksemate summade puhul ei mõjuta abi liikmesriikide vahelist kaubandust ega moonuta või ähvarda moonutada konkurentsi. Seetõttu ei kohaldata vähese tähtsusega abi suhtes Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 107 lõiget 1 ega kehti nimetatud lepingu artikli 108 lõikes 3 sätestatud teatamiskohustus, st ei ole vaja esitada komisjonile riigiabi teatist ega grupierandi teatist. Enne vähese tähtsusega abi andmist peab abi andja kontrollima, kas kavandatav abi ning abi, mille ettevõtja on saanud jooksva eelarveaasta ning kahe eelneva eelarveaasta jooksul, ei ületa vastavat vähese tähtsusega abi ülemmäära.

Abi andja peab abi saajat kirjalikult teavitama, näiteks taotluse rahuldamise otsuses, abi summast ja abi liigist.

Vähese tähtsusega abi ei ole meetme raames seni antud. Samas on kerkinud küsimus vähese tähtsusega abi võimalikkusest juhul, kui juriidilisele isikule kuulub korter rekonstrueeritavas hoones. Võimalik lahendus on märkida taotluse rahuldamise otsuses ka info vähese tähtsusega abi kohta ja teavitada, et vahendusasutus võib tagantjärele abi anda (tuues välja ka summa) ning paluda sellega arvestada.

Määrusest nr 1407/2013 tuleneb, et vähese tähtsusega abi ülemmäär kehtib ettevõtja kohta sõltumata sellest, kas abi antakse täielikult või osaliselt KOV-i, riigi või Euroopa Liidu vahenditest. Määruse nr 1407/2013 alusel antud vähese tähtsusega abi ei tohi kumuleerida riigiabiga samade abikõlblike kulude osas, kui summeerimise tulemusel ületab abi osakaal üldises grupierandi määruses või Euroopa Komisjoni otsustes sätestatud osakaalu või abisummat. Abi kumuleerimisel tuleb arvesse võtta ka põllumajandusliku vähese tähtsusega määruse (Euroopa Komisjoni määrus (EL) nr 1408/2013, milles käsitletakse Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklite 107 ja 108 kohaldamist vähese tähtsusega abi suhtes põllumajandussektoris (ELT L 352, 24.12.2013, lk 9–17)) või kalandusliku vähese tähtsusega abi määruse (Euroopa Komisjoni määrus (EL) nr 717/2014, milles käsitletakse Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklite 107 ja 108 kohaldamist vähese tähtsusega abi suhtes kalandus- ja vesiviljelussektoris (ELT L 190, 28.06.2014, lk 45–54)) alusel ettevõtjale antud vähese tähtsusega abi. Abi võib kumuleerida määruse nr 360/2012 (Komisjoni määrus (EL) nr 360/2012 Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklite 107 ja 108 kohta üldist majandushuvi pakkuvaid teenuseid osutavatele ettevõtjatele antava vähese tähtsusega abi suhtes (ELT L 114, 26.04.2012, lk 8–13)) kohaselt antud vähese tähtsusega abiga kuni selles määruses sätestatud abi ülemmäärani.

Määrusest peab üheselt selguma, et taotleja võimalused toetust saada sõltuvad sellest, kui palju ta on seni vähese tähtsusega abi saanud.

Alates 1. jaanuarist 2024. a kehtib VTA andmisel komisjoni määrus (EL) 2023/2831. VTA ülemmäär tõusis 300 000 euronit ettevõtja kohta kolme aasta jooksul. Kui eelmise VTA määruse puhul kehtis VTA ülemmäär kolme majandusaasta (jooksev ja kaks eelmist) kohta, siis alates 1. jaanuarist 2024. a kehtib ülemmäär kolme aasta kohta ehk ülemmäära arvestatakse jooksvalt (abi andmise kuupäevast kolm aastat tagasi). Üldist majandushuvi pakkuvaid teenuseid osutavale ettevõtjale võib anda VTA-d kolme aasta jooksul 750 000 eurot vastavalt komisjoni määrusele (EL) 2023/2832¹.

Kavandatavate muudatustega viiakse regulatsioon kooskõlla VTA uute määrustega.

Punktiga 4 täiendatakse määrust rakendussättega, mille kohaselt kohaldatakse muudatusi tagasiulatuvalt alates 1. jaanuarist 2024. a, mil horisontaalse ja üldist majandushuvi pakkuvaid teenuseid osutavatele ettevõtetele antava VTA määrused jõustusid.

3. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Eelnõu on kooskõlas komisjoni määrusega (EL) nr 2023/2831, milles käsitletakse Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklite 107 ja 108 kohaldamist vähese tähtsusega abi suhtes (ELT L 2023/2831, 15.12.2023, lk 1–12) ja komisjoni määrusega (EL) nr 2023/2832, Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklite 107 ja 108 kohaldamise kohta üldist majandushuvi pakkuvaid teenuseid osutavatele ettevõtjatele antava vähese tähtsusega abi suhtes (ELT L 2023/2832, 15.12.2023, lk 1–12).

4. Määruse mõjud

Eelnõuga viiakse määrus vastavusse VTA andmise uute määrustega.

Otsene mõju elu- ja looduskeskkonnale, regionaalarengule ning laiemalt majandusele tuleneb toetuse kaudu, mitte eelnõust, mille mõju on pigem kaudne aidates kaasa toetuse andmise eesmärkide saavutamisele.

Määruse rakendamisega ei kaasne olulist mõju riigi julgeolekule ja välissuhetele, sotsiaalvaldkonnale, riigiasutuste ja kohaliku omavalitsuse korraldusele või muud otsest või kaudset olulist mõju.

5. Määruse rakendamisega seotud tegevused, vajalikud kulud ja määruse rakendamise eeldatavad tulud

Määruse rakendamisega ei kaasne lisakulusid ega -tulusid ega täiendavaid tegevusi kohaliku omavalitsuse üksustele ega riigile.

Toetust rahastatakse Euroopa Liidu taaste- ja vastupidavusrahastu korterelamute rekonstrueerimiseks ettenähtud vahenditest.

¹ [Vähese tähtsusega abi | Rahandusministeerium \(fin.ee\)](#), kätte saadav seisuga 7.3.2024

6. Määruse jõustumine

Määrus jõustub üldises korras.

7. Eelnõu koostöölastamine ja huvigruppide kaasamine ning avalik konsultatsioon

Eelnõu esitatakse eelnõude infosüsteemi vahendusel Rahandusministeeriumile ja Riigi Tugiteenuste Keskusele koostöölastamiseks.

Eelnõud ei saadetud mitteametlikule koostöölastamisele kuna toetus on aktiivne, st taotluste vastuvõtt on avatud 24. jaanuarist 2024. a, ja tegemist on tehnilise muudatusega. 7. märtsi 2024. a seisuga on esitatud 10 toetuse taotlust ca 3,9 mln euro mahus. Toetuse kogueelarve on 9,4 mln eurot.